

PM 2008: RVIII (Dnr 313-1083/2006)

Rädda Stockholms unika entréer från fastighetsboxarna

Skrivelse från Mikael Söderlund (m)

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Skrivelsen av Mikael Söderlund (m) anses besvarad med vad som anförs i denna promemoria.
2. Staden via stadsledningskontoret uppvaktar Post- och telestyrelsen med krav på att Stockholms och Sveriges kulturhistoriskt värdefulla byggnader undantas från kravet på att införa fastighetsboxar i entréerna.
3. Kulturnämnden uppmanas att redovisa vilka flerfamiljshus som av kulturhistoriska skäl bör undantas från kravet på fastighetsboxar i entréerna.

Föredragande borgarrådet Madeleine Sjöstedt anför följande.

Ärendet

Post- och telestyrelsen har beslutat att alla flerfamiljshus ska installera så kallade fastighetsboxar i entrén där posten ska levereras i stället för i den egna dörren.

Mikael Söderlund föreslår i skrivelse daterad den 6 mars 2006 att staden uppvaktar Post- och telestyrelsen med krav på att Stockholms och Sveriges kulturhistoriskt värdefulla byggnader undantas från kravet på att införa fastighetsboxar i entréerna samt att stadsmuseinämnden får i uppdrag att redovisa vilka flerfamiljshus som av kulturhistoriska skäl bör undantas från kravet på fastighetsboxar i entréerna.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighets- och saluhallsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt stadsmuseinämnden.

Stadsledningskontoret stödjer förslaget att uppvakta Post- och telestyrelsen med krav på att Stockholms och Sveriges värdefulla byggnader undantas från kravet på att införa fastighetsboxar i entréerna.

Fastighets- och saluhallsnämnden anser att fastighetsboxar och avlastningsytor, om de utformas enligt reglerna, i entréer av högt kulturhistoriskt värde skulle göra så stora ingrepp och förändringar att dessa entréer skulle förvanskas eller i vart fall förfulas. Nämnden anser att staden bör begära undantag från reglerna för de mest kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna.

Stadsbyggnadsnämnden anser att Post- och telestyrelsen bör informeras om att PBL:s skydd mot förvanskning måste beaktas vid införande av postboxar, vilket kan innebära att boxar inte kan anordnas i alla entréer. Nämnden anser att förvanskande postboxar inte kan accepteras.

Stadsmuseinämnden stödjer förslaget att staden skall uppvakta Post- och telestyrelsen med krav på att Stockholms och Sveriges kulturhistoriskt värdefulla byggnader undantas från kravet på att införa fastighetsboxar i entréerna.

Mina synpunkter

Mikael Söderlund tar i en skrivelse till kommunstyrelsen upp frågan angående Stockholms unika entréer och möjligheten att installera postboxar i dem. Att utrusta en medeltida entré med en modernt utformad postbox är inte ett attraktivt alternativ för staden. Det måste därför föras en dialog mellan staden och den ansvariga myndigheten, i det här fallet Post- och telestyrelsen (PTS).

Den har glädjande nog redan inletts men skulle underlättas av tydliga regler för hur kulturhistoriskt värdefulla hus ska hanteras. Den inledda diskussionen bör nu fördjupas och kompletteras med ett krav att dessa entréer ska undantas.

Eftersom det finns unika entréer hos såväl privata som kommunala fastighetsägare är stadsmuseet bäst lämpat att inventera och redovisa vilka flerfamiljshus som av kulturhistoriska skäl bör undantas från kravet på fastighetsboxar. Stadsmuseet har den kompetens som krävs för att kunna göra relevanta bedömningar av entréerna. Därför får kulturnämnden ansvar för uppdraget. Jag utgår från att de privata fastighetsägare som berörs kommer att uppskatta stadens samordning i frågan eftersom det är ett gemensamt intresse att värna stadens historiska karaktär.

Det är också värt att notera att olika leverantörer av postboxar har visat intresse för att utveckla nya typer av fastighetsboxar. Forum för fastighetsboxar har också planer på att anlita antikvarisk expertis för att kunna hjälpa fastighetsägare att lösa svåra fall. Det visar på de goda förutsättningar som finns att hitta flexibla lösningar på detta problem.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Skrivelsen av Mikael Söderlund (m) anses besvarad med vad som anförs i denna promemoria.
2. Staden via stadsledningskontoret uppvaktar Post- och telestyrelsen med krav på att Stockholms och Sveriges kulturhistoriskt värdefulla byggnader undantas från kravet på att införa fastighetsboxar i entréerna.
3. Kulturnämnden uppmanas att redovisa vilka flerfamiljshus som av kulturhistoriska skäl bör undantas från kravet på fastighetsboxar i entréerna.

Stockholm den 21 maj 2008

MADELEINE SJÖSTEDT

Bilaga

Skrivelsen från Mikael Söderlund (m)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Carin Jämtin* och *Roger Mogert* (båda s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Det är viktigt att vid ett eventuellt inrättande av fastighetboxar ta hänsyn till omistliga kulturhistoriska värden som kan finnas i en fastighet. Samtidigt kan vi se de fördelar som kan finnas med att använda fastighetsboxar i flerfamiljshus i staden. Det blir alltid till sist en avvägningsfråga och direkt berörda parter bör kunna hitta sätt att ta hänsyn till båda dessa aspekter.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Stadens kulturhistoriskt värdefulla entréer bör värnas i enlighet med skrivelsen. Utöver detta bör vid införandet av fastighetsboxar tillses att personer med funktionshinder får behålla servicen i form av egna brevinkast eller annan hjälp. Det är av högsta vikt att alla stockholmare, även äldre personer och människor med funktionshinder, har åtkomst till sin post dagligen. Frågeställningen om postboxar bör utredas närmare i detta hänseende.

ÄRENDET

Post- och telestyrelsen har beslutat att alla flerfamiljshus ska installera så kallade fastighetsboxar i entrén där posten ska levereras i stället för i den egna dörren.

Mikael Söderlund föreslår i skrivelse daterad den 6 mars 2006 att staden uppvaktar Post- och telestyrelsen med krav på att Stockholms och Sveriges kulturhistoriskt värdefulla byggnader undantas från kravet på att införa fastighetsboxar i entréerna, samt att stadsmuseinämnden får i uppdrag att redovisa vilka flerfamiljshus som av kulturhistoriska skäl bör undantas från kravet på fastighetsboxar i entréerna.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighets- och saluhallsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt stadsmuseinämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 oktober 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret stödjer Mikael Söderlunds förslag att uppvakta Post- och telestyrelsen med krav på att Stockholms och Sveriges värdefulla byggnader undantas från kravet på att införa fastighetsboxar i entréerna.

Med anledning av förfrågan från Mikael Söderlund har stadsmuseiförvaltningen under våren 2006 upprättat en kontakt med Post- och telestyrelsen och Forum för fastighetsboxar. Det har då framkommit att man helt har förbisett att frågan kunde påverka kulturhistoriska värden och att beslutet ej kan återkallas. Kontakterna har dock medfört att de kulturhistoriska aspekterna har uppmärksamats. Ett stort intresse för frågan och ett engagemang för att lösa svårigheterna kan noteras hos berörda parter. Även tillverkare av fastighetsboxar har visat intresse. För att i viss mån lösa de här beskrivna problemen har Forum för fastighetsboxar utformat en information om kulturhistoriska värden på sin hemsida och informerar sina ombud i frågan. Man överväger att anlita antikvarisk expertis för att hjälpa fastighetsägare lösa svåra fall. Forum planerar att utlysa en arkitekttävling för att finna förslag till lösning av fastighetsboxfrågan i några rikt dekorerade entréer.

En inventering bör göras för att skapa klarhet om antalet fastigheter som kräver mycket speciella insatser eller där det bedöms som omöjligt att införa fastighetsboxar. Stadsledningskontoret instämmer i Mikael Söderlunds förslag att stadsmuseinämnden uppmanas till detta.

Stadsledningskontoret ser positivt på det samarbete som pågår mellan stadens förvaltningar och Forum för fastighetsboxar, men det skulle underlätta om generella regler kan avtalas mellan Stockholms stad och Post- och telestyrelsen.

Fastighets- och saluhallsnämnden

Fastighets- och saluhallsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2006 att som svar på skrivelsen åberopa fastighets- och saluhallskontorets tjänsteutlåtande.

Fastighets- och saluhallskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 september 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Fastighets- och saluhallsnämnden har i sitt fastighetsbestånd ett mindre antal fastigheter som kommer att beröras av PTS nya regler. En stor del av nämndens kulturmärkta fastigheter har och kommer under året att övergå i Stadsholmen AB:s ägo i enlighet med tidigare fattat beslut. Totalt cirka 70 fastigheter.

I skrivelsen har Mikael Söderlund framfört att de nya reglerna skulle innebära stora förändringar för handikappade och äldre. Så behöver det dock inte bli för enligt reglerna bör postoperatören när det gäller funktionshindrade och äldre fortsätta dela ut posten i postinlägget i dörren om den funktionshindrade eller äldre så begär det. Är man över 80 år har man alltid den rätten.

PTS har tagit fram riktlinjer för hur fastighetsboxarna skall utformas. I dessa regler anges minimimått som är tvingande för fastighetsägaren. Vid större boxanläggningar krävs en avlastningsyta i direkt anslutning därtill.

Kontorets bedömning är att i entréer av högt kulturhistoriskt värde skulle fastighetsboxarna och avlastningsytor, om de utformas enligt reglerna, göra så stora ingrepp och förändringar att dessa entréer skulle förvanskas eller i vart fall förfulas. Kontoret anser därför att staden bör begära undantag från reglerna för de mest kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna.

Uppdraget att redovisa vilka flerfamiljshus som staden vill begära undantag för bör utföras av stadsmuseinämnden.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 7 september 2006 att som svar på remissen överlämna stadsbyggnadskontorets utlåtande, samt att därutöver anför

Nämnden delar uppfattningen att PTS ska informeras om att införandet av postboxar i entréer kan kollidera med PBL. Självfallet kan inte förvanskande postboxar accepteras.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 augusti 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Det beslut som enligt skrivelsen är taget av Post- och Telestyrelsen kan enligt kontorets bedömning komma att påverka de fastigheter i staden som åtnjuter skydd genom sin ”grön-” respektive ”blåklassning” om införandet av postboxarna utförs på ett sådant sätt att de innebär förvanskning enligt 3 kapitlet 12 §.

I normalfallet föreligger inte bygglovs- eller bygganmälsplikt för införandet av postboxar. Det är då fastighetsägarens ansvar att ej utföra åtgärder som kan anses vara förvanskande. I de fall där det råder tveksamhet bör fastighetsägaren därför inhämta sakkunnig information och anvisningar av stadsmuseiförvaltningen, och/eller när det gäller byggnadsminnen av Länsstyrelsen/Riksantikvarieämbetet.

Kontoret anser att Post- och Telestyrelsen bör informeras om att PBL:s skydd mot förvanskning måste beaktas vid införande av postboxar, vilket kan innebära att boxar inte kan anordnas i alla entréer. En redovisning av hus vars entréer åtnjuter lagskydd som kolliderar med Post- och Telestyrelsens intressen kan belysa frågan ytterligare. Det bör dock understrykas att postboxar kan införas på olika sätt, förvanskande såväl som ickeförvanskande.

Eftersom Post- och Telestyrelsens beslut kan förmodas få konsekvenser för kontorets hantering av ärenden gör kontoret bedömningen att stadsbyggnadsnämnden bör informera Post- och Telestyrelsen om att införande av postboxar i entréer kan komma att kollidera med PBL:s krav att särskilt värdefulla byggnader ej får förvanskas.

Stadsmuseinämnden

Stadsmuseinämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 oktober 2006 att besvara skrivelsen med stadsmuseiförvaltningens tjänsteutlåtande.

Stadsmuseiförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 oktober 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

År 2005 beslutade Post- och Telestyrelsen att utfärda råd som innebär att alla flerfamiljshus skall få sin post utdelad endast till entrén i s.k. fastighetsboxar istället för att få posten utburen till varje lägenhet. Styrelsen skall verka för att detta är genomfört år 2011.

Beslutet föranleds av arbetsmiljöskäl och föregicks av remisser till många instanser. Remiss till kulturmiljövårdande myndigheter har dock ej skett och ingen bedömning av åtgärdens påverkan på befintliga kulturvärden har gjorts.

Med anledning av förfrågan från Mikael Söderlund har stadsmuseiförvaltningen under våren 2006 upprättat en kontakt med Post- och Telestyrelsen och Forum för fastighetsboxar. Det har därvid framkommit att man helt har förbisett att frågan kunde påverka kulturhistoriska värden och att beslutet ej kan återkallas.

Kontakterna har dock medfört att de kulturhistoriska aspekterna har uppmärksamats. Stadsmuseiförvaltningen har deltagit i informationsmöten för handläggare av fastighetsboxärenden och därvid informerat om vilka värden som berörs. Ett stort intresse för frågan och ett engagemang för att lösa svårigheterna kan noteras hos berörda parter. Även tillverkare av fastighetsboxar har visat intresse.

Kulturhistoriska värden som kan påverkas

Det finns i Stockholm och i städer med liknande stenstadsbebyggelse en betydande mängd entréer och trapphus med välbevarad dekor från äldre tider alltifrån 1800-talets mitt till våra dagar, med en särskilt rik dekor under perioden från cirka 1880-1950-talet. Det handlar om både överdådigt utsmyckade Strandvägsentréer och normala bostadshus i alla stadsdelar.

Att placera fastighetsboxar av standardutförande i en sådan entré påverkar inte bara själva den väggyta där de monteras utan ibland hela upplevelsen av miljön. I många fall finns ingen plats för boxar. T.ex. de flesta byggnaderna i Gamla stan har mycket små entréutrymmen och samtliga väggar är ofta av medeltida ursprung.

En ytterligare påverkan, som blir en följd av installation av fastighetsboxar, är hanteringen av de befintliga dörrarnas brevinkast. Dessa har en lång historia och är i många fall konstnärligt utformade. Att stänga dessa går bra men att riva och bygga bort dem kan innebära en förvanskning av befintliga kvaliteter.

Vidtagna åtgärder

För att i viss mån lösa de här beskrivna problemen har Forum för fastighetsboxar utformat en information om kulturhistoriska värden på sin hemsida och informerar sina ombud i frågan. Man överväger att anlita antikvarisk expertis för att hjälpa fastighetsägare lösa svåra fall. Forum planerar att utlysa en arkitekttävling för att finna förslag till lösning av fastighetsboxfrågan i rikt dekorerade entréer. Tillverkare av fastighetsboxar har lämnat förslag till väl utformade boxar anpassade till olika miljöer och har även utformat boxar som kan stå utomhus, likt ett sop- eller cykelhus på gården.

Stadsmuseets ställningstagande

Stadsmuseiförvaltningen stöder Mikael Söderlunds förslag att staden skall uppvakta

Post- och Telestyrelsen med krav på att Stockholms och Sveriges kulturhistoriskt värdefulla byggnader undantas från kravet på att införa fastighetsboxar i entréerna.

Förvaltningen ser emellertid svårigheter med uppdraget att redovisa vilka fastigheter som skulle kunna beröras av undantag. Samtliga byggnader som omfattas av Plan- och Bygglagen (PBL) §3:12, i Stockholm blå och gröna, bör kunna komma i fråga för ett övervägande av avsteg från kravet på fastighetsboxar. För att kunna fastställa exakt var det finns problem krävs nyinventering av entrérummen med biutrymmen. Detta är ett mycket omfattande arbete som försvåras av att alla entréer i dag är låsta. Det är förvaltningens bedömning att installationen kommer att gå att lösa i merparten av fastighetsbeståndet, medan det kommer att vara mycket svårt i ett mindre antal och olösligt i några. Vid större insatser i denna fråga behöver förvaltningen särskilda anslag för att kunna utföra arbetet.

Stadsmuseiförvaltningen bidrar emellertid gärna med stöd och expertis vid information i dessa frågor och vid utarbetande av en policy som skulle kunna gälla generellt. Det skulle kunna underlätta det framtida arbetet om generella riktlinjer kan avtalas mellan Stockholms stad och Post- och Telestyrelsen.